

VENTA
30 exemplars 1 pesseta
Un número solt
5 cèntims

SUSCRIPCIÓ
ESPANYA
Un trimestre 1 pesseta
EXTRANJER
Un trimestre 2 pessetas

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

SANCH D' OBRERS

Una nova tragedia en que ha corregut la sanch dels fills del treball, dels hereus de las desgracias causadas per tots los governs, acaba de succehir a Espanya.

Nos referim a las escenas que tingueren lloch lo dissapte de la semana pasada a Rio-Tinto.

Encara que a la lleugera, altraz vegadas nos havem ocupat de Rio-Tinto.

Porta aquest nom un poble de la provincia de Huelva, que conté poch més d'un centenar de caps de casa, y viu de la agricultura.

En son terme s'hi explotan las célebres minas d'aràm que portan també l mateix nom de Rio-Tinto, en las que s'hi ocupan per terme medi de set a vuyt mil obrers.

Aquestas minas pertencien a una poderosa societat inglesa, y aixó ja es prou pera donar a entendre l gran poder que la companyia explotadora de las minas té de tenir en nostra patria.

Las calcinacions del aràm al ayre lliure, que s' fan a las minas de Rio-Tinto, arruinan a tota la comarca, per quan aquells fums matan tota la vegetació a més de quinze horas per sos voltants.

Los pobles perjudicats prou han reclamat repetidas vegadas, més lo poder de la companyia inglesa explotadora ha pogut sempre molt més que la rahó dels perjudicats, y las comissions que han anat a Madrid a gestionar contra 'ls fums han tingut de tornarse fastigeadas de tant anar dels Herodes als Pilats de la política y del govern sense poguer lograr més que paraulas y promesas que a res concret conduhan.

Y la companyia minera seguia las calcinacions al ayre lliure, y seguia arruinant als pobles a ciencia y paciencia dels governants de tots los partits de la restauració borbònica.

Per si las calcinacions de la companyia no fossin prou infamia legal arruinant la agricultura de mitja provincia de Huelva, succehia que als treballadors de las minas se 'ls tenia també igual que esclaus quals vidas pertencienessin en tot y per tot a sos amos los accionistas de la companyia explotadora.

Dotze horas diarias d' un treball penosíssim; jornals tan reduïts, que fan del tot impossible la vida regular de la persona; uns queviures, proporcionats per la companyia, de tot punt rebutjables; una pesseta al mes per quan necessitessin metje; deu rals si perdian una llibreta que no 'n valia dos; multas per tot lo que semblava be a la empresa, y tota mena d'arbitrarietats e injusticias en lo treball completavan lo quadro dels mèrits de la gran companyia explotadora de las minas de Rio-Tinto.

Tot aquest cúmulo de atrocitats i las que no sabian ó no volian posar remey los governants, han anat condensant en aquella comarca un esperit públich més negre que 'ls mateixos fums que 'ls perjudicavan, tant per part dels obrers de las minas com de tots los demés productors de la comarca perjudicats per la célebre companyia inglesa, que cap govern espanyol sab ni vol posar a rotlló.

Y 's declará una huelga pels obrers de las

minas, demanant millora en las condicions de treball, reduhint a nou las horas de la jornada diaria, aumentant algo 'ls jornals y suprimitnt multas y totas las demés contribucions que injustament feya pagar la empresa a sos operaris.

La companyia va resistirse, com sempre succeheix en tals casos, puig ja es veïl que 'ls que guanyan milions en una empresa may voien despendres d' un ravo de sas inmensas ganancias a favor dels infelissos que las proporcionan.

Prolongantse la huelga, lo dissapte de la semana passada va anunciarse una manifestació contra la companyia, a la que concorregueren no tant sols los treballadors de las minas, sino tots los dels voltants perjudicats pels fums de las calcinacions de la companyia.

Los ánimos estavan ab sobrada rahó indignats y las autoritats, *pera evitar un conflicte, y pera mantindre l ordre*, enviaren duas companyias de tropas y una secció de Guardia civil a la manifestació.

Si al arribar aquí tenim de creure las noticias oficials, que ja se sab que sempre portan l ayga al moli del govern, va succehir lo següent: Al voler entrar las tropas a la plassa de Rio-Tinto, van trobarse ab un grupo de deu ó dotze mil obrers que va atacar a las tropas ab tiorre de revólver y cartutxos de dinamita (1). *veientse obligat lo jefe de las forzas a manar fer toh a las tropas.* Lo resultat de la lluyta, sempre segons los partes oficials, foren quinze morts del poble, una trentena de ferits, y un civil y un soldat contussos, no sabem si ab alguna ensopegada ab algun cartutxo de dinamita. Las noticias rebudas posterior assegurun que 'ls morts han sigut prop de cinquants y 'ls ferits més de setanta.

La sanch obrera ha sigut profusament derramada; los abusos de la companyia inglesa s' han corregit... enviand uns quantis perjudicats al cementiri! Tal es la única justicia que han sapigut fer nostres governants!

Analissém ara aquestas noticias oficials dels successos de Rio-Tinto.

Deu ó dotze mil homes atacant a dos cents ab dinamita no 'ls causaren cap baixa, y en cambi aquestos de bonas a primeras ne deixaren algunas dotzenas d' estesos. Haurém tornat a aquells temes en que se operavan miracles en las batallas!

Nosaltres, ab permis del Sr. Fiscal, y sense l seu permis si s'hi empenya, y valdament nos costi altra denuncia, tenim de fer constar que no creyém aquestas noticias, per més oficials que sian. No dirém lo que creyém, per la seguritat de que si ho tèssem aumentariem las victimas de la huelga ab las nostras persecucions, mes consti que ningú s'empassa lo que l govern diu y gran part de la premsa publica.

Lo dilions en lo Congrès va interpelarse al govern sobre los successos de Rio-Tinto, fent-sei graves càrrecs. Lo Sr. Romero Robledo arribá fins a dir que las manans de hucguistas tenian lo caràcter de verdeders assassinat. Llastima que tan valentes paraulas fossin dites per l' atropellador dels estudiants de Madrid, y sols fossin pronunciadas per esperit de oposició al govern y pera produhir efectes

polítichs en lloch d' anar destinadas a fer des'apareixre las abominables injusticias de la companyia explotadora de las minas de Rio-Tinto!

Mes no hi ha que ferne cas de tot aixó, que sempre ha sigut, es y será vici de governs y de governants castigar en la infelissima massa popular los abusos, las injusticias y 'ls crims socials dels poderosos, per l' esperit de classe que informa als poders públics sempre en contra del pobre y sempre en favor del rich.

[PIT Y FORA]

Los clericals no 's donan punt de repós a l' Ampurdá, pera veure si 's poden fer seva aquella terra classica de la llibertat, ó quan menos veure si poden contratestar las prácticas liberals que informan las costums d'aquells pobles.

Actualment están fent grans esforços a Cassá de la Selva, poble about ab la capa de liberals, dibentse fusionistas, han lograt introduirse en l'Ajuntament alguns carlins vergonyants, inclús l' alcalde, que no 's dona moment de repós en favor dels cleri-ruchos.

Fa un parell de mesos que ha comensat a ficarse en certes qüestions interiors de las societats, y sobre tot d' una de la que ell ne sigut fundador, tot porque son gent que ballan, son amants de la política y del lliure-pensament, y van a missa mes cuant hi peusan.

Lo caball de batalla es que allí per la quaresma sempre s' ha ballat y no s' ha anat a la iglesia, y aixó l' alcalde Borrego actual vol que desapareixi, per lo qual s' han negat permisos de reunió a la societat aludida, desconeguent lo dret y trepitjant la llei d' associació, y no 's perdona medi pera crear dificultats a totes las manifestacions dels liberals.

Mes com la inmensa majoria dels vehins de Cassá tenen tant de carlins com nosaltres mateixos, pensan demanar justicia de las alcaldadas del seu Borrego al governador de la provincia, y si d' ell no la logran portar l' assumpto als tribunals, a h y efecte de posar a rotlló a la gent negra.

Y si per la quaresma los privan las diversions que allí sempre han tingut y 'ls fan escoitar una missió de jesuïtas, los liberals han acordat que de Barcelon hi puja cada setmana alguns oradors dels partits més adelantats y dels partidaris del lliure-pensament, y devant de las missions del oscurantisme hi oposaran las missions de la llibertat, y ranentlos a pública discussió y controversia per veure quí millors idees professa.

[Be pels liberals de Cassá! Tirin avant y fora en sos projectes y contin en tot y per tot ab lo concurs y la ajuda de LA TRAMONTANA, quin buf no poden may resistir las bestiolas de sagristia.

[Pit y fora! contra carcas descarats ó vergonyants, que no son més que uns gossos patés que bordan als que fugen y que s' escapen entantats si se 'ls planta cara.

LOS PAPA-FIGAS

Per l'honor de Catalunya
la peluda canalleta

de fra Taulet no s'allunya
festejant la figuereta.